

Diagnostika úrovně čtení starších studentů a vznik standardizovaného testu ČÍ(s)TA – Čtení starších

Erik Žovinec¹
Viktor Gatiaľ²

¹ Katedra pedagogiky PF UKF v Nitre; ezovinec@ukf.sk

² Katedra pedagogickej a školskej psychológie PF UKF v Nitre; vगतial@ukf.sk

Grant: KEGA 021UKF-4/2012

Názov grantu: Tvorba diagnostickej batérie na hodnotenie čitateľských schopností a rozvoj čítania s porozumením u žiakov sekundárneho vzdelávania

Odborové zameranie: AM - Pedagogika a školstvo

© GRANT Journal, MAGNANIMITAS Assn.

Abstrakt Príspevok pojednáva o projekte KEGA 021UKF-4/2012: "Tvorba diagnostickej batérie na hodnotenie čitateľských schopností a rozvoj čítania s porozumením u žiakov sekundárneho vzdelávania", ktorého hlavným cieľom je tvorba nového čítacieho testu pre žiakov končiacich ZŠ a študentov stredných škôl. Žiaci s dyslexiou a inými poruchami čítania sú súčasťou mainstreamového školského systému a môžu využívať služby podporného poradenského systému, v ktorých sa špecifické edukačné potreby študentov diagnostikujú a poskytuje sa v nich cieľná intervencia. V príspevku sa zaoberáme predbežnými výsledkami v procese štandardizácie.

Kľúčové slová poruchy učenia, psychodiagnostika, test čítania

1. VYMEDZENIE PROBLÉMU

R.J Chenail (2000) uvádza sedem dôvodov prečo realizovať vedecké bádanie. Jedným z nich, ktorý sa týka aktuálnej problematiky psychodiagnostiky a pedagogickej diagnostiky je túžba po zmene. Východiskom pre iniciáciu projektového zámeru KEGA 021UKF-4/2012: "Tvorba diagnostickej batérie na hodnotenie čitateľských schopností a rozvoj čítania s porozumením u žiakov sekundárneho vzdelávania" bola neuspokojivá situácia v oblasti testovej vybavenosti školských a poradenských zariadení pre potreby diferenciálnej diagnostiky. Druhým problémom je rôznorodosť diagnostických prístupov, ktorej spoločným problémom bola objektivita hodnotenia výkonu študentov. Používanie rôznych testov čítania, ktoré boli príliš staré a ich normy sú neaktuálne a najmä používanie testovacích nástrojov určených pre mladšiu žiacku populáciu s odhadovaním noriem boli aj sú problémom špeciálnopedagogického a pedagogicko-psychologického poradenstva nielen na Slovensku. Projekt, ktorý predstavujeme v tomto príspevku sa týka diagnostiky na expertnej úrovni. Diagnostika elementárnych oblastí gramotnosti patrí medzi základné piliere psychologickej, špeciálnopedagogickej a pedagogickej diagnostiky v oblasti učenia a úspešnosti v škole. Tá sa realizuje v školskom prostredí priamo (školy) alebo v osobitých zariadeniach (poradenský systém, špeciálne výchovné zariadenia). V poradenskom a špecializovanom prostredí sa realizuje diagnostika komplexná v kooperácii viacerých odborníkov. Je dlhodobou tradíciou, že čítanie (ako aj predpoklady pre čítanie v prelexikálnom

období) ako bazálna akademická zručnosť determinujúca celkovú úspešnosť v školskej kariére sa diagnostikuje v kontexte poznania všeobecných intelektových vlastností človeka a špecificky: v kontexte jazykovo-kognitívnych mechanizmov, z ktorých čítanie pozostáva.

V školskej populácii naprieč ontogenezou evidujeme viaceré kategórie žiakov a študentov, ktorí majú problémy v niektorej alebo niekoľkých oblastiach čítania a písania. Azda najznámejšou je dyslexia – neurogénne determinovaná porucha čítania spôsobená drobným deficitmi v kognitívnom systéme, ktoré sú príznačné tým, že človek si veľmi ťažko osvojuje čítanie pri relatívne intaktnej celkovej inteligencii a primeranom edukačnom prostredí (tradičné teórie). Okrem dyslexie v poradenskej aj klinickej praxi diferencujeme ešte ďalšie kategórie problémových čitateľov ako napr. hyperlexia, symptomatické poruchy čítania (u jedincov so zdravotným postihnutím), pseudodyslexia (patologizujúce socio-ekonomické zázemie), symptomatické poruchy čítania pri narušených komunikačných schopnostiach (NKS), didaktopatogénne poruchy čítania, a z anglofónnej literatúry je známa kategória „poor comprehenders“: čitatelia s výrazným ťažkosťami v porozumení reči a čítaného textu. Okrem čitateľov, ktorých výkon môžeme merať v oblasti dekodovania a či porozumenia textu za druhou štatistickou odchýlkou od priemeru (pásmo defektu), v školskej populácii sú definovaní aj slabí čitatelia, ktorí nevykazujú poruchu, ale ich čítanie a písanie je veľmi slabé a vyžadujú si pedagogickú intervenciu. Túto širokú populáciu vystihuje anglické označenie „Garden Variety of Poor Readers“. Ani k tejto populácii spoločnosť nesmie zostať ľahostajná. Ide o rizikóvu skupinu z hľadiska gramotnosti a produktivity práce. Podľa medzinárodných komparatívnych meraní PISA vieme, že je tu 20% ohrozených čitateľov, v ktorých sú ukrytí nielen čitatelia so špecifickými vývinovými poruchami učenia (ŠVPU). Sú tu čitatelia s nízkou gramotnosťou - sociálne podmienenou, študenti, ktorých slovenský jazyk nie je primárnym jazykom, študenti s narušenými komunikačnými schopnosťami (NKS) s pretrvávajúcimi deficitmi v porozumení v reči. Podľa Národného centra štatistik v školstve v USA z roku 2009 iba 32% žiakov ôsmeho ročníku má čitateľské zručnosti na priemernej alebo nadpriemernej úrovni (National Center for Education Statistics, 2009). Z uvedeného sme naznačili, že pre cieľnú intervenciu je potrebné zmerať a odlišiť jednotlivé ťažkosti v čítaní. Problém je, že jednotlivé diagnostické kategórie nemajú ostro vytýčenú hranicu a mnohé symptómy sa prelínajú. Poruchy učenia predstavujú azda najheterogénnejšiu skupinu

v rámci vývinových porúch. Relatívne dobre hodnotíme súčasnú vybavenosť diagnostickými nástrojmi pre predškolskú populáciu a primárny stupeň základného vzdelávania. To je veľmi dôležité pre včasnú dispenzarizáciu a možnosti intervencie. Horšie je to so staršou populáciou. Hoci sa o poruchách učenia všeobecne hovorí, že sú ovplyvniteľné a niekedy sú plne kompenzovateľné, množstvo jedincov trpí rôznymi primárnymi (gramotnosť) alebo sekundárnymi ťažkosťami (správanie, pozornosť, prežívanie, sociálny status, zdravie).

Nedostatok diagnostických nástrojov a neuspokojivú situáciu v oblasti diagnostikovania (vrátane interpretácie získaných údajov) dokladujeme svojimi staršími zisteniami. Nedostatok štandardizovaného nástroja na radiagnostiku dyslexie u žiakov 8. ročníkov a vyššie dokladujú vo svojich výskumoch Žovinec (2008) a M. Fellegiová a E. Tomková (2008). Autorky uvádzajú: "... v súčasnosti sa hodnotia výkony žiakov s ťažkosťami učenia v staršom veku na základe upravených alebo chýbajúcich noriem (Čítací diskriminačný test, Štúrov test, Milanov G- test, Test T202 a ďalšie)..." E. Žovinec (ibid.) preukázal vo svojom dotazníkovom šetrení v špeciálnopedagogických poradniach, pedagogicko-psychologických poradniach a špeciálnych školách nasledovné používanie čítacích testov u starších žiakov:

- Čítací test T 202: 34%
- Štúrov čítací test: 11%.
- Milanova G – skúška : 4%
- Čítací test - Čižmarovič a Kalná :1%
- Prerozprávanie vybraného textu (retelling) - 6%

Z uvedeného prehľadu znalý čitateľ vyčíta, že najnovší test je z 80. rokov a jeho norma končí 6. ročníkom. Okrem toho viac ako 40% respondentov, ktorí používajú G- test alebo Štúrov test uviedli, že nemajú k dispozícii normy na vyhodnotenie a opierajú sa o vlastnú skúsenosť.

Počas odborných seminárov v priebehu projektu sa expertov na diagnostiku z celého Slovenska pýtali akou hodnotou by vyjadrili ich možnosti realizovať kvalitnú diferencionálnu (re)diagnostiku od 8. ročníku vyššie. Respondenti (N=50) v hodnotiacich dotazníkoch počas kurzu hodnotili tú schopnosť na škále od 1 do 10, pričom desať vyjadrovalo stupeň veľmi dobré. Priemerný získaný údaj je 2! Tú možnosť vybralo až 41 respondentov! Otázne je, prečo je súčasná situácia takto vnímaná? Ponúkajú sa dve vysvetlenia. Prvá je neschopnosť dodávateľov testov a iných nástrojov ponúkať to, čo poradenské zariadenia potrebujú. Druhé vysvetlenie je, že chýba akási koordinácia a systematickosť v metodickom vedení poradní a školských zariadení.

1.1 TEST ČÍ(S)TA

Výskumná úloha "Tvorba diagnostickej batérie na hodnotenie čitateľských schopností a rozvoj čítania s porozumením u žiakov sekundárneho vzdelávania" je zameraná na vyplnenie tejto priepasti aspoň čiastočne. Svojou koncepciou naplnia základné kritéria aplikovaného výskumu. Cieľom je vytvoriť základnú diagnostickú batériu čítania s porozumením pre študentov od 8. ročníka po 4. ročník SŠ. Okrem toho sa snažíme realizovať jeho štandardizáciu a bezplatne vyškoliť poradenských pracovníkov a učiteľov sekundárneho vzdelávania v rámci celej SR (rok 2013-2014). Výskumný tím tvoria dve pracoviská UKF v Nitre a to Katedra pedagogiky a Katedra pedagogickej a školskej psychológie. Samotný výber oblastí a koncipovanie testových úloh prebiehalo v roku 2012. Testová batéria vychádza z viacerých obdobných skúšok a testov. Inšpiráciami pre vznik testu boli najmä testy Caravolas, M. & Volín, J. (2005): *Baterie diagnostických testů gramotnostních dovedností pro žáky 2. až 5. ročníků*. Praha: IPPP.

Cimlerová, P., Pokorná, D., Chalupová, E. a kol. *Diagnostika SPU u adolescentů a dospělých osob*. Praha: IPPP, 2008 a americký test *Test of Reading Comprehension* (4. ed.) od autorov Virginia L. Brown, J. Lee Wiederholt a Donald D. Hammil (Pro-Ed, 2009). Posledný menovaný je určený pre čitateľov od 7- 18. rokov (multiple-choice test): zameranie iba čítanie s porozumením. Nakoľko komplexná diagnostika porúch učenia v staršom veku zahŕňa v primárnom klinickom obraze mnohé kognitívne oblasti ako napr. pozornosť, pracovná pamäť, schopnosť vybavovať si informácie (RAN) a chýbajú nástroje na porovnanie (súbežná validita) je tvorba komplexnej batérie veľmi zložitá. Zamerali sme sa na jadrové procesy čítania. Test obsahuje päť subtestov:

1. subtest Fonematické uvedomovanie – FU
2. subtest Delenie slov – DS
3. subtest Poradie viet - PV
4. subtest Vzťahový slovník - VS
5. subtest Porozumenie textu – PT.

Subtest FU je test určený na orientačné vyšetrenie fonematického uvedomovania ako bazálnej schopnosti, na ktorej stojí čítanie. Deficity vo fonematickom uvedomovaní sprevádzajú dyslexiu a sú najčastejšími prekursorami dyslexie vo viacerých jazykových skupinách. Od 70. rokov 20. storočia sa fonematické uvedomovanie (*angl. f. awareness*) pokladá za jeden z kľúčových procesov podieľajúcich sa na schopnosti dieťaťa naučiť sa čítať a písať (bližšie Mikulajová a kol., 2012). „Fonematické uvedomovanie predpokladá, že si dieťa uvedomuje akustickú formu hovorenej reči a vie sa pritom abstrahovať od obsahovej stránky slov a výpovede, vyčleniť sluchom slová vo vetách, slabiky v slovách, a na vyššej úrovni aj hlásky v slovách, ich poradie, počet ...“ (Lechta, 2003, s. 261). V našej skúške testujeme túto schopnosť na plnovýznamových slovách a tzv. pseudoslovách (umelé slová artikulačne pripomínajúce reálne slovo v jazyku). Vybrali sme úroveň zložitejšej manipulácie s fonémami v slovách – hlásková analýza slov a pseudoslov, hlásková syntéza slov a pseudoslov, elízia hlások v dvojiciach slov a pseudoslov a manipulácia (vynechávanie) s fonémami v slovách a pseudoslovách. Kreovali sme 3 sady slov /po podnetových 10 slov, 2 sady po 4 podnetové slová (manipulácia). Validitu manipulácie s fonémami pseudoslov v diagnostike porúch čítania v slovenčine a češtine sa preukázala v testoch Caravolas, Mikulajová, Vencelová (2012) a Caravolas, Volín (2005), využíva ju aj test Cimlerovej a kol. (2008). Typológia použitých slov: všetky plnovýznamové slová majú nízku frekvenciou výskytu a svojou hláskovou štruktúrou sú dvojslabičné (CVCV, CVCVC, CVC-CVC), trojslabičné (CVCVCV), štvorslabičné, päťslabičné. Sledujeme chybovosť. Pri elízii hlások ako najťažšej fonematickej úlohe sme striedali 5 pseudoslov a 5 plnovýznamových slov. Cieľom úloh pri tzv. spoonerism tasks je prehodit' prvé hlásky v dvojici slov (*mravec- bež/bravec-mež, sledké – bočule/ bledké-sočule*). Test sa zameriava na otázku, či/ nakoľko u študenta v staršom veku pretrvávajú fonologické deficity. Tieto úlohy sú pomerne rozšírené v diagnostike aj výskume FU. Doposiaľ sme získali predbežné normy, ktoré používame pri orientačnom určení výkonu – priemer (50. percentil) variuje v jednotlivých ročníkoch na úrovni HS približne 30 bodov. Obdobne ako Landerl a Wimmer (2000) sme namerali a kvalitatívne vyhodnotili výkony a chyby študentov. Typické chyby pre intaktnú populáciu sú:

- prvé slovo študent povie správne a na druhé si nevie spomenúť, udržať v pamäti.
- štruktúrna náhaza: štruktúra prvého slova akoby ovplyvnila odpoveď pri druhom slove. Hlásky sú prehodené správne, ale štruktúra druhého slova sa podobá na prvé (*mravec – bež / bravec – mrež*).

Delenie slov (DS). Subtest, kde študent číta text napísaný bez medzier v čase 5 min vyjadruje jeho rýchlosť čítania. Jeho úlohou je rozdeľovať slová čiarami. Použili sme vety zo viacerých iných subtestov a vety zamerané na identifikáciu špecifických ortografických javov (predložky, zvrtné zámená). Subtest je zameraný na hodnotenie čitateľskej fluencie. Korelácia subtestu DS s výkonom v teste Latyš (Matějček, Z. a kol.) je .73 čo môžeme interpretovať ako veľmi veľká (hodnota 0,71 – 0,90 veľmi veľká korelácia).

Subtest Poradie viet – PV. Študent číta vety mikropribehov pozostávajúce z 5 pasáží, ktoré nie sú usporiadané v správnom poradí. Ich usporiadanie si vyžaduje schopnosť porozumieť, ako myšlienky vo vetách navzájom súvisia a čitateľ musí identifikovať syntaktické kľúče. Subtest má 13 úloh. V testoch PIRLS sa táto úloha párovala so schopnosťou „vyvodenie priamych záverov.“ Pri pilotnom overovaní sme zistili priemerný čas 14 min. Z neho sme odvodili testovací čas 8 min. Test meria schopnosť porozumieť ako myšlienky vo vetách súvisia navzájom a či dokáže čitateľ identifikovať syntaktické kľúče, ktoré pomáhajú ten vzťah osvetliť. Subtest Vzťahový slovník (VS). Subtest mapujúci porozumenie významu slov, ktoré vytvárajú v rade zmysluplnú kombináciu (s vedomosťami ide o najsilnejší prediktor porozumenia). V subteste je 38 radov (trojice) slov, ku ktorým má študent vybrať vždy dva pojmy z ponuky 4 slov. Medzi distraktormi je vždy sémanticky a lexikálne podobné slovo. V teste sa nachádza 7 druhov vzťahov medzi slovami. Môžeme vyhodnotiť výkon v jednotlivých skupinách vzťahov. Najviac sú zastúpené položky typu vzťah celok (napr. časti kvetu) a synonymá.

Porozumenie textu (PT) je ústredným subtestom. Je testom tichého čítania s porozumením. Čitateľ číta 6 rôznych textov, ku ktorému je priradených niekoľko otázok podľa jednotlivých rovín čítania s porozumením. V subteste sa rozlišuje 5 schopností (identifikácia hlavnej myšlienky, vyhľadanie detailu, inferencia, negatívna inferencia, priradenie kľúčových slov k odseku), ktoré sa podieľajú na čítaní s porozumením. Tieto schopnosti majú svoju pevnú pozíciu v položkách (napr. identifikácia hlavnej myšlienky je vždy otázka č. 1).

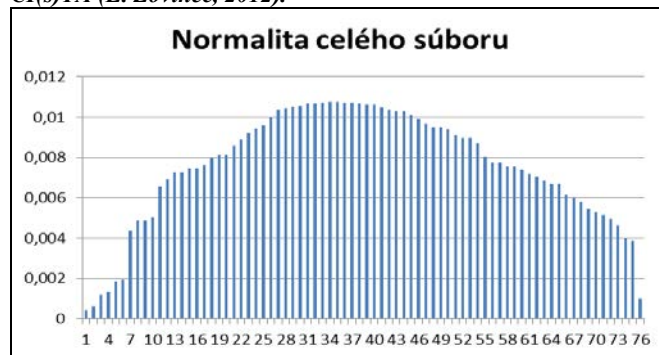
2. PREDBEŽNÉ VÝSLEDKY ŠTANDARDIZÁCIE TESTU

Procedúra štandardizácie je náročný proces. Od 2. polovice 2012 a začiatku roku 2013 doposiaľ sme vyšetrili 247 respondentov všetkých cieľových kategórií. Pilotážne štúdie odhaľovali položky testu s úspešnosťou pod 20% a nad 80%. Tie sme eliminovali nahradili inými. V súčasnej 5. verzii sú všetky položky čo do náročnosti v rozmedzí 30-75%. Pre potreby ďalšieho skúmania a zbierania dát sme vytvorili predbežné percentilové poradie pre celý test a jednotlivé subtesty v každom ročníku. Normalitu údajov sme overovali na základe grafického znázornenia a analýzou pomocou Shapiro – Wilkovoho testu. Stanovili sme nasledovné hypotézy. Rozhodnutie o prijatí hypotézy uskutočňujeme vo výpočte za každý subtest s celkovým počtom respondentov a za celkový súčet bodov, ktorý respondenti získali ako aj pri každom testovaní za jednotlivé ročníky v subtestoch a celkom.

H_0 : Neexistuje rozdiel medzi rozdelením nameraných hodnôt a normálnym rozdelením.

H_1 : Existuje rozdiel medzi rozdelením nameraných hodnôt a normálnym rozdelením.

Obr. č. 1 Grafický výstup k rozloženiu získaných dát v teste ČÍ(s)TA (E. Žovinec, 2012).

Test nám potvrdil, že medzi údajmi je normálne rozdelenie. Testovanie bolo realizované za subtesty a celkom v celej vzorke respondentov ako aj za subtesty a celkom za jednotlivé ročníky. Pri všetkých testoch sa nám potvrdilo, že platí $p\text{-krit} < W$, z toho nám vyplýva, že prijímame H_0 . Nižšie uvádzame výsledky pre všetky ročníky:

Tabuľka č.1 Výsledky pre ročníky

SPOLU	W	Platí
FU	0,948785	P- krit. < W
PV	0,980963	
VS	0,970635	
PT	0,908749	
DS	0,952087	
Spolu	0,968212	

Ďalej uvádzame prehľad ukazovateľov k normálnemu rozdeleniu dát. Z nich vidíme, že údaje nie sú úplne symetrické, nižšie uvádzame výpočty pre šikmosť a špicatosť.

ŠIKMOSTĚ

	FU	PV	VS	PT	DS	SPOLU
9. ročník	0,531288	0,76486	-0,13571	1,236706	-0,29361	-0,37818
1. ročník	-1,11008	-1,75979	0,16379	-0,81538	-0,41502	-1,28029
2. ročník	-0,63489	0,052951	0,558807	-0,64052	-0,77365	-0,55295
3. ročník	-0,07324	0,502197	-0,54965	-0,968	-1,43424	-0,60221
4. ročník	-0,62025	-0,38386	-0,58747	-0,13591	-0,41113	-0,42122
Celkom	-0,70876	-0,18794	-0,41561	1,030786	-0,4109	-0,52607

ŠPICATOSĚ

	FU	PV	VS	PT	DS	SPOLU
9. ročník	-0,41071	-0,36546	-0,91504	1,400954	0,157613	-0,28081
1. ročník	1,945528	3,788183	-0,93719	0,913756	-1,11278	1,20608
2. ročník	-0,18947	-1,45274	-1,18561	-0,71445	-0,40784	-1,37313
3. ročník	-1,45096	-0,36389	0,387947	0,249424	1,251451	-1,16269
4. ročník	0,372275	-0,41977	-0,06361	-0,13591	0,973564	0,216839
Celkom	0,784096	-0,21006	-0,32807	1,055035	-0,02822	-0,13546

Údaje k rozloženiu dát sú smerodajné pre štatistické spracovanie získaných údajov.

Pri priebežnom štatistickom spracovávaní testu sme vyhodnocovali vzájomné korelácie subtestov vo vnútri testu. Nízka miera vzájomnej korelácie medzi subtestami pre jednotlivé ročníky, ktorá sa pohybovala od hodnoty -0,17 po 0,729 poukazuje na skutočnosť, že doposiaľ bola napočítaná nízka reliabilita, potvrdzuje nám to i korelácia celého súboru, kde vidíme tiež nízke závislosti. Vypočítaná reliabilita nám potvrdila predpoklad na základe korelačného koeficientu. Ďalším prístupom k analýze sme vypočítali, že pre dosiahnutie želanej reliability je potrebné minimálne 4 – krát zvýšiť počet respondentov.

Tabuľka č. 2 Korelácia medzi subtestami celého súboru

	FU	PV	VS	PT	DS
FU	1				
PV	0,152124	1			
VS	0,173573	0,180298	1		
PT	0,118549	0,299574	0,134734	1	
DS	0,25775	0,19364	0,421379	0,276745	1

Relatívne nízka vzájomná korelácia poukazuje na rozdielnosť subtestov, čo do obsahovej stránky. Najväčšia korelácia sa zatiaľ ukazuje medzi subtestom VS – vzťahový slovník a delením slov. V reči procesov a cieľových zručností to znamená medzi slovnou zásobou a rýchlosťou čítania. Priebežná reliabilita testu vyjadrená pomocou Crombachova alfa skóre = 0,392805.

Vnútorňá konzistencia nie je pre nás smerodajný údaj. Zvýšenie reliability testu je možné zvýšením počtu respondentov pomocou Spearman-Brownov vzorca sme zistili, že je potrebné zvýšiť počet respondentov o 486 tak, aby sme dosiahli mieru reliability 0,7 resp. 0,8, čo sa považuje v psychodiagnostike za dostatočnú mieru vnútornej konzistencie.

Ukazuje sa, že test je tak kalibrovaný (pri primeranej náročnosti položiek), že je možné jeho využitie pre psychodiagnostiku u vysokoškolskej populácie. Počas testovania sme realizovali diagnostiku 40. ročného dyslektika a 8 vysokoškolských študentov so špeciálnymi potrebami UKF v Nitre. Pomocou testu je možné určiť výkon (hoci zatiaľ komparovaný s normou študentov končiacich 4. ročník SŠ) a identifikovať problematické oblasti čítania a študijných schopností. K týmto údajom a zisteniam budeme publikovať samostatnú štúdiu.

Jedným z dôležitých získaných ukazovateľov je, že sme dostali pod kontrolu čas – jednu z podmienok testovania. Súčasný čas testovania je priemerne 1,15 hod. Staršie verzie a pilotné verzie si vyžadovali čas cez 2,5 hod. To bolo pre školskú a poradenskú prax nepredstaviteľné. Z hľadiska analýzy fonematických úloh sa javí zatiaľ ako najužitočnejšia úloha „lyžičkovanie“. Doterajšie zistenia na malej vzorke dyslektikov hovoria o tom, že chýb na pseudoslovách je u nich o 50% viac.

V súčasnosti (apríl 2013) sme vyškolili 65 pracovníkov poradenských zariadení s celoslovenskou pôsobnosťou. Testom sa bude diagnostikovať najmä v CPPPaP a CŠPP. Je zaujímavé, že testy sme zdarma ponúkli aj učiteľom slovenského jazyka, ale o novú metódu testovania čítania neprejavil záujem žiaden pedagóg. V ďalšom skúmaní sa budeme orientovať na analýzu dyslektického výkonu a hľadanie typického profilu pre jednotlivé kategórie v rámci patológie čítania. Existujú v ich profile nejaké špecifiká, ktorými sa významne odlišujú od intaktnej populácie čitateľov? Naším cieľom je aj testovanie modelu „Simple View of Reading“ v slovenských podmienkach. Podľa tohto modelu by dyslektickí čitatelia nemali vykazovať v oblasti čítania s porozumením. Doposiaľ sa táto skutočnosť potvrdila na testovaní vysokoškolákov. To, čo ich odlišuje od normy je čas. Ten býva dvoj až štvornásobný.

ZÁVER

Nový diagnostický nástroj ČÍ(s)TA obsahuje 5 subtestov. Doterajšie výsledky testovania sú priaznivé a samotný výskum poukázal na možnosti využitia testu pri diagnostike čítania v dospeljej populácii. Získané dáta majú normálne rozloženie, ale doterajšia reliabilita je neuspokojivá z dôvodu malého rozsahu skúmaného súboru. Alternatívou je využitie retestu. Spätňá väzba diagnostikov v poradenských zariadeniach je veľmi dobrá. Ukončenie štandardizácie sa očakáva v tomto roku.

Zdroje

1. Beliková, V., Seidler, P. 2011. Zásady v edukácii žiakov so sluchovým postihnutím v bežnej základnej škole. In : Žiak v kontexte psychológie a pedagogiky. Banská Bystrica : UMB, s. 432-445. ISBN 978-80-557-0239-1.
2. Brown, V. L., Wiederholt, J. L., Hammil, D. D. (2009). TORCH 4 – Test of Reading Comprehension (4. ed.) Austin: Pro-Ed.
3. Caravolas, M. & Volín, J. (2005): Baterie diagnostických testů gramotnostních dovedností pro žáky 2. až 5. ročníků. Praha: IPPP.
4. Cimlerová, P., Pokorná, D., Chalupová, E. 2008. Diagnostika SPU u adolescentů a dospělých osob. Praha: IPPP.
5. Chenail, R. J. (2000). Navigating the "Seven C's": Curiosity, confirmation, comparison, changing, collaborating, critiquing, and combinations. The Qualitative Report, 4(3), <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR4-3/sevencs.html2>.
6. Landerl, K., & Wimmer, H. (2000). Deficits in phoneme segmentation are not the core problem of dyslexia: Evidence from German and English children. Applied Psycholinguistics, 21, 243 – 262.
7. Lechta, V. (ed.) a kol. 2003. Diagnostika narušené komunikační schopnosti. Praha: Portál, 2003.
8. Žovinec, E. 2008. Stratégie na rozvoj čitateľského porozumenia u žiakov so špecifickými vývinovými poruchami učenia. Dizertačná práca. UKF v Nitre.